

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमानिम्नानुसारका चरणमा परीक्षालिइने छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना(Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान, बौद्धिक परीक्षण, अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण र व्यवस्थापन	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न(MCQ)	५० प्रश्न X १ अङ्क	४५ मिनेट
				विषयगत	छोटो उत्तर लामो उत्तर	२ प्रश्न X ५ अङ्क ४ प्रश्न X १० अङ्क	१ घण्टा ३० मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	छोटो उत्तर लामो उत्तर	४ प्रश्न X ५ अङ्क ८ प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	-

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथमचरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीयचरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- यस भन्दा अगाडि लागू भएका माथि उल्लिखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रमखारेज गरिएको छ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र:- सामान्य ज्ञान, बौद्धिक परीक्षण, अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण र व्यवस्थापन

खण्ड (क) – (५० अङ्क)

सामान्य ज्ञान, बौद्धिक परीक्षण र अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण

1. सामान्य ज्ञान

(30× 1 Mark = 30 Marks)

1.1 भूगोल सम्बन्धी

- 1.1.1 विश्वको भूगोलको सामान्य जानकारी
- 1.1.2 नेपालको भूगोल (भौतिक, सामाजिक र आर्थिक)
  - भौगोलिक अवस्था/स्वरूप: किसिम र विशेषताहरु
  - प्राकृतिक स्रोतहरुको किसिम, स्थिति, महत्व र वर्तमान अवस्था
  - भौगोलिक विविधता र जनजीवन
  - नेपालमा पाईने हावापानीको किसिम र विशेषताहरु

1.2 इतिहास र संस्कृति सम्बन्धी

- 1.2.1 विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरु
- 1.2.2 नेपालको इतिहास, प्रचलित प्रमुख धर्म, संस्कृति, जातजाति, भाषाभाषी, कला, साहित्य बारे सामान्य जानकारी

1.3 नेपालको आर्थिक अवस्था

- 1.3.1 विकासका पूर्वाधारहरु- कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, विद्युत, वैदेशिक रोजगार र मानव संसाधन
- 1.3.2 योजनावद्ध विकासक्रम र चालु आवधिक योजनाको सामान्य जानकारी

1.4 नेपालको वर्तमान संविधान (सम्बैधानीक अंगहरु, कार्यपालिका र सरकारका तहहरु र प्रत्येक तहहरुका सरकारको कार्यक्षेत्र) सम्बन्धी जानकारी

1.5 नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण एवं नेपालमा हवाई यातायात तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास बारे जानकारी (नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण ऐन, २०५३; नागरिक उड्डयन नियमवाली, २०५८; हवाई नीति, २०६३; पर्यटन नीति, २०६५)

1.6 अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठन (ICAO), अन्तर्राष्ट्रिय हवाई यातायात संघ (IATA) र अन्य उड्डयन सम्बन्धित क्षेत्रिय संगठन बारे सामान्य जानकारी

1.7 नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), सार्क (SAARC), विमस्टेक (BIMSTEC), आसियान (ASEAN), युरोपियन संघ (European Union), विश्व व्यापार संगठन (WTO), विश्व बैङ्क (WB), अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष (IMF) र एशियाली विकास बैंक (ADB) सम्बन्धी जानकारी

1.8 पर्यावरण, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जनसंख्या, शहरीकरण, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता एवं विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु बारे जानकारी

1.9 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरु र महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरु

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

2. **बौद्धिक परीक्षण(General Ability Test)** **(10× 1 Mark = 10 Marks)**

2.1 **Verbal Reasoning Test:**

- 2.1.1 Jumble words, Series, Analogy, Classification, Coding-Decoding, Matrix
- 2.1.2 Ranking Order Test, Direction and Distance Sense Test
- 2.1.3 Common Sense Test, Logical Reasoning
- 2.1.4 Assertion and Reason, Statement and Conclusions
- 2.1.5 Arithmetical Reasoning/Operation
- 2.1.6 Decimal, Fraction, Percentage, Ratio, Average
- 2.1.7 Data interpretation, Data verification

2.2 **Non-verbal/Abstract Reasoning Test:**

- 2.2.1 Figure Series, Figure Analogy, Figure Classification
- 2.2.2 Figure Matrix, Pattern Completion/Finding, Grouping of identical figures,
- 2.2.3 Analytical Reasoning Test
- 2.2.4 Figure Formation and Analysis, Rule Detection
- 2.2.5 Water images, Mirror images, Cubes and Dice, Venn-diagram

3. **अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण (English Language Competence Test)**

(10× 1 Mark = 10 Marks)

3.1 **English Grammar**

3.1.1 **Vocabulary and Usage**

(3× 1= 3 Marks)

- Usage of words, Single word for expressions, Synonyms/Antonyms, Derivatives, Homonyms/Homophones, Idioms and Phrases

3.1.2 **Syntactic ability**

(3× 1= 3 Marks)

- Parts of speech, Agreement, Tense aspect, Parallel structures, Clauses, Modifier, Conditionals, Phrasal expressions, Shifts (tense, number, person), Transformations, Varieties, Direct and Indirect Speech

3.2 **Comprehension:**

(4× 1 = 4 Marks)

- 3.2.1 Questions will be asked based on the passage given. The questions will try to accommodate the following areas:

- Fact finding
- Inferential
- Core theme
- Issues raised
- Language based

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) – (५० अङ्क)

व्यवस्थापन

- १. सार्वजनिक व्यवस्थापन** **२० अङ्क**
- १.१ सार्वजनिक व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र नवीनतम अवधारणा
  - १.२ सार्वजनिक व्यवस्थापनसंचालन विधिहरू
    - २.१.१ समन्वय : अर्थ, महत्व र समन्वयका तरिकाहरू
    - २.१.२ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण
    - २.१.३ सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
  - १.३ नेपालको सार्वजनिक प्रशासनमा नेतृत्वको प्रकार, प्रवृत्ति र यसको भूमिका
  - १.४ प्रशासनिक उत्तरदायित्वको परिचय, किसिम र चुनौतीहरू
  - १.५ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन प्रशासनको भूमिका
  - १.६ सार्वजनिक प्रशासनमा निर्णय लिने प्रक्रिया
  - १.७ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
  - १.८ सार्वजनिक सेवा प्रवाह रसार्वजनिक सेवा वडापत्र
- २. संगठन** **१० अङ्क**
- २.१ संगठनको परिचय तथा संगठन गठनका आधारहरू
  - २.२ संगठनको विभिन्न स्वरूप - Flat, Vertical, Matrix, Dome bell
  - २.३ नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा संगठनका सिद्धान्तहरूको प्रयोग
  - २.४ संगठनका केही प्रमुख पक्षहरू
    - २.४.१ संगठनात्मक व्यवहार
    - २.४.२ समूह गतिशिलता
    - २.४.३ समूहगत कार्य
    - २.४.४ जनशक्ति योजना
  - २.५ संगठनात्मक परिवर्तनको स्वरूप, परिवर्तन प्रकृयाका चरणहरू, परिवर्तनीय अवरोधहरूको पहिचान तथा समाधान
  - २.६ संगठनात्मक वातावरणको मूल्यांकन, वातावरणीय सूक्ष्म परीक्षण र SWOT Analysis
  - २.७ संगठनात्मक प्रभावकारीता र प्रभाव पार्ने तत्वहरू
- ३. व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू** **२० अङ्क**
- ३.१ व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
  - ३.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरू
  - ३.३ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
  - ३.४ कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन
  - ३.५ द्वन्द्व व्यवस्थापन
  - ३.६ तनाव व्यवस्थापन
  - ३.७ समय व्यवस्थापन
  - ३.८ प्रकोप व्यवस्थापन

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ३.९ संकट व्यवस्थापन
 ३.१० परिवर्तन व्यवस्थापन
 ३.११ गुनासो व्यवस्थापन
 ३.१२ जनसम्पर्क व्यवस्थापन

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत बहुवैकल्पिक)				
खण्ड	विषय		अङ्कभार	प्रश्न संख्या
(क)	१. सामान्य ज्ञान		३०	३० प्रश्न X १ अङ्क = ३०
	२. बौद्धिक परीक्षण (General Ability Test)		१०	१० प्रश्न X १ अङ्क = १०
	३. अंग्रेजी भाषा क्षमता परीक्षण(English Language Competence Test)		१०	१० प्रश्न X १ अङ्क = १०
जम्मा			५०	५० प्रश्न X १ अङ्क = ५०
प्रथम पत्र (विषयगत)				
(ख)	व्यवस्थापन	१. सार्वजनिकव्यवस्थापन	२०	२ प्रश्न X ५ अङ्क= १० ४ प्रश्न X १० अङ्क= ४०
		२. संगठन	१०	
		३. व्यवस्थापन	२०	
जम्मा			५०	

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र:- सेवा सम्बन्धी
खण्ड (क) - ५० अङ्क

1. Library and Society

- 1.1 History and development of library
- 1.2 Library science education in Nepal
- 1.3 Role of libraries in society
- 1.4 Types of Libraries: their aims, objectives, functions and a descriptive account of National Libraries, Academic Libraries: University, College and School Libraries, Public Libraries, Special Libraries Mobile Libraries and Information Centers
- 1.5 Law of library science
- 1.6 Normative principles
- 1.7 Library legislation and library Act
- 1.8 Depository Act
- 1.9 ISBN and ISSN
- 1.10 Bibliographic control mechanism in Nepal
- 1.11 Nepal National Union Catalogue
- 1.12 Nepalese National Bibliography
- 1.13 Library Associations : systems and programs
- 1.14 Role of professional associations
- 1.15 Library activities of UNESCO, IFLA & INSDOC
- 1.16 Books Publisher's Association
- 1.17 Book Development Council

2. Library and Information Management

2.1 Management

- 2.1.1 Library Management: Concept, Nature, Purpose, Characteristics and Functions
- 2.1.2 Concept of Administration and Management
- 2.1.3 Scientific Management: History, Development, Functions and Principles
- 2.1.4 Managerial Roles: Interpersonal, Informational and Decision
- 2.1.5 Management Skills: Technical, Human, Conceptual and Design
- 2.1.6 Librarianship : Philosophy and Ethics

2.2 Planning

- 2.2.1 Library Buildings: Design and Preliminary Considerations
- 2.2.2 Space Management: Areas and Sub-areas
- 2.2.3 Library Furniture: Book racks, Catalogue Cabinets, Reading Room Tables, Chairs Counters, Display Racks (for Periodicals)
- 2.2.4 Standards and Specifications

2.3 Library House-keeping Operations

- 2.3.1 Collection Development: Book Plan, Book Policies and Programmes
- 2.3.2 Acquisition Section: Book Selection, Ordering Procedure and Accessioning
- 2.3.3 Processing and Technical Sections: Need, Operations, Physical Preparation of the Document for Use
- 2.3.4 Maintenance: Relationship with other Sections, Stacking, Shelving, Binding, Stock-taking, Preservation and Conservation, IFLA PAC

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.3.5 Circulation Control: Functions, Routines, Registration of Borrowers, Circulation Systems, Inter-library Loan
  - 2.4 **Financial Management**
    - 2.4.1 Finance: Library Finances, Sources of Revenue, Income and Expenditures
    - 2.4.2 Budget: Types, Methods of Budget making (Line by line PPBS & IBB), General Standards and Budgetary control
    - 2.4.3 Library Statistics
    - 2.4.4 Annual Reports
  - 2.5 **Human Resources Management** : Library Personnel Management, Job analysis, Job description, Staff recruitment, Staff manual, Performance appraisal
  - 2.6 **Library Committee** : Need, Purpose, Functions, Roles and Types
  - 2.7 **Library Rules and Regulations**: Need, Purpose, Functions, Enforcement, Contents and Library Brochures
  - 2.8 **Management Techniques**: Systems analysis technique - PERT/CPM and MIS
- 3. Library Cataloguing and Indexing**
- 3.1 Need, purpose and function of a library catalogue
  - 3.2 Types of catalogue: Internal forms and External forms (Physical forms)
  - 3.3 Kind of entries; Data elements in different types of entries; Structures of names and their rendering
  - 3.4 Anglo-American Cataloging Rule (AACR) –2
  - 3.5 Subject cataloguing & indexing problems and models especially chain procedure, PRECIS and POPSI
  - 3.6 Card filing : Alphabetical and Classified
  - 3.7 Tools and Techniques for Indexing and Abstracting
- खण्ड (ख) - ५० अङ्क**
- 4. Library Classification (Information Processing and Retrieval Technique)**
- 4.1 History of Library Classification
  - 4.2 Library Classification : Definition, Need, Purpose and Function
  - 4.3 Theory Library Classification
  - 4.4 Species of Classification Schemes : Enumerative and Analytico-Synthesis
  - 4.5 Introduction to Major Schemes of Classification – DDC, CC and UDC
  - 4.6 Analytico-Synthetic Scheme of Classification
    - 4.6.1 Postulation Approach
    - 4.6.2 Fundamental Categories
    - 4.6.3 Phase Relations
    - 4.6.4 Call Number
  - 4.7 Notation: Hospitality in Array and Chain, Kinds of Mnemonics
- 5. Information Sources, Services and Information Literacy**
- 5.1 Primary, secondary and tertiary information sources
  - 5.2 Non-book materials and electronic sources
  - 5.3 Need of information services
  - 5.4 Reference and information services

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण
प्रशासन सेवा, प्रशासन समूह, पुस्तकालय उपसमूह, अधिकृत छैठौ तहको खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 5.4.1 User orientation/User education
- 5.4.2 Current Awareness Services
- 5.4.3 Selective Dissemination of Information
- 5.5 Information literacy
  - 5.5.1 History and component of information literacy
  - 5.5.2 Characteristic of information literate persons
- 5.6 Library/Information Centre/Documentation Centre: Meaning, Definition, Need, Purpose, Functions and Development
- 5.7 Bibliographic Services
- 5.8 Documentation services: CAS, SDI, Current contents
- 6. Library Automation and Information and Communication Technology**
  - 6.1 Definition, need, purpose and functions of library automation
  - 6.2 Introduction to computers
  - 6.3 E-library
  - 6.4 Library Management Software e.g. PMB, Koha ILS
  - 6.5 Designing Bibliographic Databases
  - 6.6 Library Housekeeping Systems
  - 6.7 OPAC, MARC, OCLC
  - 6.8 Online databases
  - 6.9 Webpage design
  - 6.10 Internet and email
  - 6.11 Information Network
  - 6.12 Multipurpose Community Telecentres
  - 6.13 UNESCO and ICT
  - 6.14 Copyright Act, 2059
  - 6.15 Electronic Transaction Act, 2063
  - 6.16 Information Technology (IT) policy of Nepal
  - 6.17 World intellectual property organization and intellectual property in Nepal

द्वितीय पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

द्वितीय पत्र (विषयगत)				
विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
सेवा सम्बन्धी	(क)	५०	२ प्रश्न X ५ अङ्क = १०	४ प्रश्न X १० अङ्क = ४०
	(ख)	५०	२ प्रश्न X ५ अङ्क = १०	४ प्रश्न X १० अङ्क = ४०
जम्मा		१००	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २०	८ प्रश्न X १० अङ्क = ८०